

Românii hunedoreni în luptă pentru apărarea drepturilor și libertăților naționale sub regimul dualist austro-ungar

ION FRĂȚILĂ

Proclamat în 1867, regimul dualist austro-ungar a privat Transilvania de atributul unui principat autonom, prin integrarea în statul ungar, contra voinței poporului român. În acest fel, locuitorii de pe acest străvechi pământ românesc s-au văzut lipsiți de cele mai elementare drepturi, fiind supuși unei crunte și duble exploatare și asupririi naționale. După cum se știe, încheierea actului dualist austro-ungar a însemnat compromisul și cirdășia latifundiilor unguri cu dinastia habsburgică. Elementele dominante din Ungaria au acceptat supremația habsburgică în domeniul financiar, militar și extern, obținând în schimb mină liberă în privința asupririi celorlalte popoare ale „regatului ungar”. Dualismul a extins sistemul de asuprire națională și socială, constituind o frână în afirmarea națională și democratică a popoarelor din Imperiul austro-ungar. Această perioadă se înregistrează ca una din paginile cele mai negre ale istoriei popoarelor subjgate din monarhia austro-ungară și singura cînd Ungaria și-a cîștigat, cu sprijinul Habsburgilor, o dominație efectivă asupra Transilvaniei. Prin această prismă merită reținut faptul că, numai 51 de ani, Transilvania va fi alipită la Ungaria și, conform adevărului istoric, numai în parte, întrucît domeniile vitale politico-economice au rămas mai departe în mina Habsburgilor.

De abia încoronat rege al Ungariei, la 8 iunie 1867, Francisc Iosif I anulează legile votate de Dieta Transilvaniei în 1863 și sancționează legea incorporării Transilvaniei la Ungaria. Parlamentul ungar, care nu era deloc străin de aceste măsuri împărătești, se întrunește în grabă în anul următor și sancționează, la rîndu-i, trei legi avînd drept țel de-naționalizarea tuturor cetățenilor nemaghiari (români, slovaci, ruțeni, croați, sirbi, polonezi, italieni ș.a.), ridicînd la rang de principiu „individualitatea națiunii maghiare și obligativitatea folosirii limbii maghiare în stat”. Este vorba de Legea naționalităților, Legea instrucțiunii publice și Legea incorporării Transilvaniei la Ungaria. Ulterior, timp de o jumătate de secol, populația românească din Transilvania a fost supusă unor legi prin care se preconizau noi măsuri pentru interzicerea limbii române în școlile confesionale (legile Trefort din 1879, noua lege școlară din 1883, legea grădinițelor de copii din 1891, Berzeviczy din 1904, Apponyi din 1907), reducerea autonomiei bisericești și de-naționalizarea românilor prin intermediul bisericii (cazul Haidudorog din 1912—1913), prin sistemul de colonizări pentru izolarea „complexelor valahe” din 1894, prin sistemul electoral censitar, prin așa-zisele zone culturale, cre-

ate în anii 1915–1916, prin sistemul bancar și de credite, prin legea presei, prin numeroase procese, închisori și spînzurători.

Încorporarea Transilvaniei la regatul ungar în 1867, însemna nu numai o vădită nedreptate, potrivnică mersului obiectiv al istoriei, ci și o încercare a nemeșimii maghiare de a pecetlui pentru totdeauna un statut de inferioritate economică, politică și spirituală a națiunii române.

În politica lor de refuzare a drepturilor cuvenite naționalităților, guvernării austro-ungari s-au izbit de o dîrză rezistență a comunităților hunedorene cu populație românească majoritară pe aceste străvechi meleaguri. Semnificativ în acest sens este memoriul din 3 martie 1867, adresat de românii din Țebea, Căraci, Lunca și Cărstău ministrului de interne al Ungariei, prin care se protestează împotriva încercărilor de înlocuire a comitelui suprem al Zarandului, Ioan Pipoș. Iată ce se spune în acest memoriu : „În comitatul nostru Zarand nu este nici o comună ca să nu fie română, ci se constată că în acest comitat fii de altă națiune, precum și națiune maghiară și nemți, într-un număr însemnat numai ici-colea împrăștiati locuiesc. Și toată fracțiunea aceasta neînsemnată a fraților maghiari stătătoare din 60–70 persoane, dintre care cei mai mulți stau în serviciul privat și prin urmare se pot considera de servitori, seduși de conducătorul lor Francisc Ribiczei, un proprietăraș în Ribîța și Baia de Criș, spre iritația, tulburarea și mîhnirea spiritelor noastre, nu se sfiește a ne spune pe față că țara și puterea este numai a lor și așa numai ei trebuie să fie domni și că prin urmare comitele nostru de acum, fiu din rîndul și inima națiunii noastre, precum și toți oficialii noștri de acum, iarăși fii din singele nostru, vor fi destituiți, răsfirați și alungați și vor fi înlocuiți cu maghiari. Ba, ce e și mai mult, se afirmă că numitul Francisc Ribiczei să ne vină de comite suprem, acest om care în anul 1848 a fost unul din acei factori care a contribuit mai mult la evenimentele triste de atunci, adică a vărsat singele, a stins viața fraților și conlocuitorilor din aceeași una patrie, acelei patrii ce de mii de ani îi nutrește comun”. Și mai departe : „Deși noi nu vrem a da crezare acelei posibilități ca Înalțul guvern constituțional să se lase a se duce de o fracțiune așa mică și cu protejarea aceluia să înfrîngă inima la 59 de mii de suflete române ce locuiesc în comitatul Zarand, făcînd pe aceștia a nu se bucura de constituția țării noastre comune, nu o credem, pentru că atunci constituția pentru noi ar fi mai mașteră decît însuși absolutismul cel mai aspru și decît cel mai schimbător... Noi nu vrem alta decît numai dreptatea, bazați pe aceea că comitatul nostru Zarand este locuit puramente de români și că dacă voința poporului este a se lua în considerare undeva, aceea este în comitatul nostru. Cerem ca Înalțul guvern să binevoiască a ne lăsa de comite suprem pe comitele nostru de acum Ioan Pipoș, pentru că fiind noi convinși despre aceea că dînsul întru iubirea locuitorilor din comitat nu face deosebire, ci iubește pe toți asemenea și stăruiește pentru binele nostru și al patriei noastre, și noi din toată inima îl iubim și avem deplină încredere în dînsul și așa îl dorim și pretindem să fie și mai departe al nostru”¹.

¹ Arh. St. Buc., colecția Microfilme Ungaria, rola 81, c. 408–411.

Împotriva dominației politice, economice și a maghiarizării forțate a poporului român, burghezia și intelectualitatea română răspundeau prin acțiuni menite să ducă la înaintarea în cultură, la ridicarea nivelului de civilizație, prin puterea spiritualității românești. De aceea, tendința ulterioară spre dezvoltarea limbii naționale, a culturii și învățămîntului în limba română au constituit probleme care au stat în atenția celor mai înaintați reprezentanți ai maselor populare românești. Iată ce spune Nicolae de Crainic, protoprezbiter de Dobra în adresa nr. 34/1867, înaintată comitelui suprem de Hunedoara: „La întâmpinarea a multu lăudatei reveniri sub numărul prezidialu 484 din 2 maiu a.e., am onoarea a me deschiera, ca una lăudata ordinațiune din următoarele motive nu să poate primi la acest oficiu Protopresviterali: — I. Pentru că preoțimea română nu este în stare și nu scie limba ungară; II. Pentru că această ordinațiune are lipsă de a se descopia preoțimei spre a o publica poporului în limba română; — III. Pentru că de la 1861, de cîndu sub numărul 47 din 29 iunie au arătatu Oficiului Comitatensu a se respecta limba noastră română, fiindu considerată cu cea maghiară în comitatu, pînă acum am primit și mi-au scriu toate corespondențele de la Nobilulu Comitatu către și de la fostul comite suprem în limba poporului acestui comitatu; — și IV. Pentru că duple legile sustatatoare limba noastră română este egalu îndreptățită și sancționată de Maies-tatea Sa, — dreptu aceea în poserea acestei legi remitu suslăudata aminitită ordinațiune pre lînga aceea officioasa rogare ca să binevoiti a ne serie și în limba noastră — despre care totu respectul și cuvenita onoare remainu”².

După înlăturarea comitelui Ioan Pipoș și înlocuirea lui cu Alexandru Haller, se simte pe meleagurile zărândene o înăsprire a politicii elementelor dominante față de populația românească majoritară. De aceea, fruntașii politici ai acestora s-au manifestat deosebit de activ, demascînd abuzurile săvîrșite de autorități, constituind un suport moral al întregii activități desfășurate împotriva oprîmării naționale, pentru dezvăluirea caracterului reacționar al legilor și al politicii de deznăționalizare forțată, împotriva permanentului atentat la viața culturală, de sine stătătoare a maselor românești, la afirmarea năzuințelor și aspirațiilor tuturor românilor. Pe această linie, deosebit de convingător se înscrie o mișcare făcută în sedința extraordinară a comitetului din comitatul Zarand, din 22 aprilie 1872, de către Teodor Pop, membru în sus-numitul comitet, prin care se cere ca toate deciziile, concluziile și discursurile oficiale ale comitetului să fie enunțate și în limba română, care este limba majorității populației de aici. Desigur că sus-numita cerere se bazează și pe faptul că acest drept a fost cîștigat de români încă din 1861, drept anulat în mod abuziv, în 1869. Deci, Teodor Pop face următoarea mișcare: „Considerînd că majoritatea membrilor comitetului municipalității Zarand absolutamente nu pricep limba maghiară, în care se enunță exclusivamente toate anunțurile prezidiale; Considerînd că de la anul 1861 adică de la reintroducerea formei constituționale în municipalitate pînă în anul 1869, 19 ianuarie exclusiv, prezidiul acestui comitet în toate afacerile sale s-a folosit de ambele limbi: româna și maghiara la enunțarea acelorora; Considerînd că limba officioasă a acestei municipalități

² Arh. St. Deva, fond Prefectura județului Hunedoara, dosar 9/1867, f. 14.

este cea română și; Considerînd că de la 1869, 19 ianuarie, prezidiul în toate afacerile oficiale, respectiv în toate enunțurile prezidiale, se folosește exclusivamente numai de limba maghiară cu delăturarea celei române, singura pricepută de majoritatea absolută a comitetului: Din toate aceste considerente: Propun: Ca în viitor, în toate adunările comitetului acestui comitat, toate anunțurile prezidiale și respectiv decideri, concluziuni și vorbiri în orice afaceri oficiale, să se enunțe prin prezidiu în ambele limbi: română și maghiară. Cerînd în fine petrațarea formală a acestei moțiuni”³.

În 1871 începe să funcționeze la Deva un liceu maghiar de stat, care treptat devine cea mai importantă școală de grad secundar din comitatul Hunedoara, atît prin mărimea ei cît și prin calitatea pregătirii pe care reușea să o facă elevilor săi. Cheltuielile de construcție și înzestrarea edificiului au fost făcute în mare proporție din banii populației comitatului, care era în majoritate română. Dar în condițiile dualismului austro-ungar, prin elaborarea cunoscutelor legi antidemocratice și reacționare referitoare la învățămînt, copiii românilor hunedoreni nu puteau să-și însușească izvoarele învățaturii la această școală în limba lor maternă. De aceea ni se pare îndreptățită nota raport pe care dr. Lazăr Petco, membru al Consiliului orașului Deva, o înaintează, în anul 1880, comitatului Hunedoara și care merită a fi reprodușă în întregime. „Considerîndu că cultura și educațiunea fiecărui popor, de regulă se poate cîștiga cu temelie numai în limba nașterii și pe lîngă toată asta regimul actualu pentru cultură și educațiunea poporului, de naționalitate nemaghiară pînă acum faptice, nece macaru semne n-a datu de îngrijire; — considerăm că den una astfelu de neîngrijire întru unu statu poliglotu, nu se poate nașce și cresce puterea și vedea statului nece în lăuntru și cu atitu mai puțin în afară; considerîndu că poverile publice toți locuitorii le suportă după proporțiunea averei și numerosității lor, fără deosebire; așea dreptatea frățească și acuitatea, încă pretendu, ca și din bine, toți să fie împărtășii de una potrive după cum suportă și averile publice; considerîndu mai departe speciale aici la comitatulu Uniadoarei locuit de 180.000 români abia vro 5.000 naționalități, că în Deva s-a înființat una școala reale, spre a cărei susținere contribuiesc locuitorii acestui comitatu, după contulu contribuției; și pren urmare românii mai multu, ce au făcutu de începutulu în urma promisiunei și învoirei făcute den partea și cu frații maghiari den acestu comitatu, ca limba română la amintita școală va fi asemenea cu cea maghiară în respectulu propunerei de învățămîntu, în considerare că la acea școală pînă acumu limba română ca limbă de propunere nu se întrebuintează, fiindu eschiusivmente cea maghiară; — în considerare că unu numeru de români atitu de mare, a se îndreptăți și mai departe altu ceva, decitu că regimul nu-și cunoasce marea sa misiune, și cu elu împreună, toți locuitorii den acestu comitatu fără deosebire considerîndu că altulu are nemillocita datorie a nu se lasa nece decitu vedere, educațiunea și cultura poporulu și în acesta cu atit mai vertosu, care e descrisă cu culorile cele mai triste, deși nu poporulu e de vină, fără negrigia cuvenită și drăptă din partea celor care au puterea și midiloce în mină, pren

³ Ibidem, fond Comitatul Zarand, dosar 59/1872, f. 29—30.

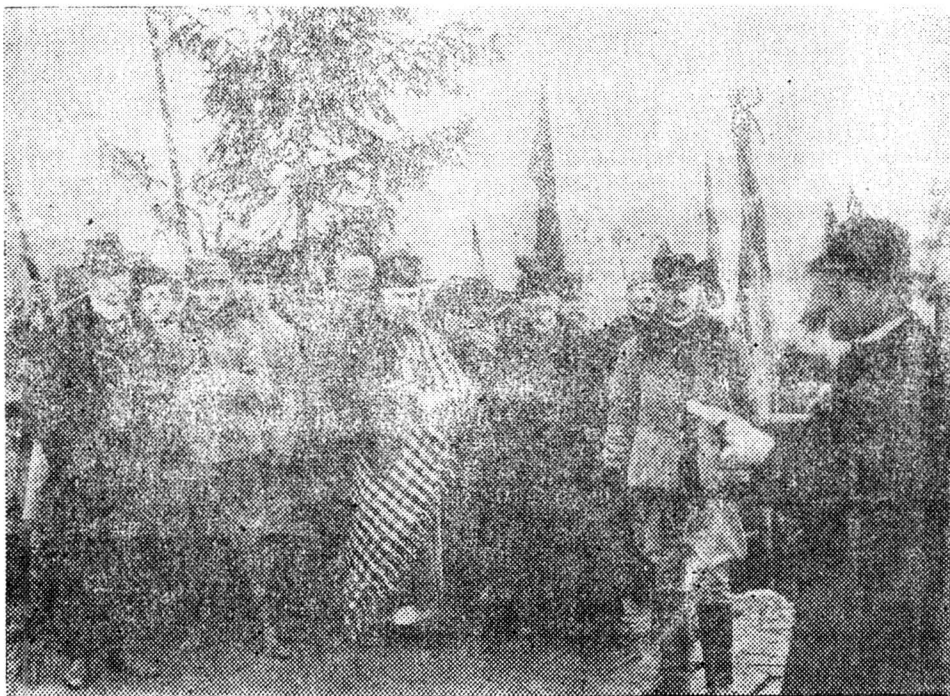
aceste vinu a face în numele poporulu român den acestu comitatu, cu privire la școala reală din Deva următoria propunere : Comitatulu este, se decretează se face una reprezentățione către Ministerulu Culteloru, în care se cere ca studiile prescise pentru școala reale den Deva să se propună eleviloru români în limba română, ca astfelu să dispară citu mai curind petele cele negre, cari de diasescu atitu de tare acestu comitatu”⁴.

Noua lege școlară, promulgată de parlamentul ungar în 1883, prevedea, printre altele, sporirea orelor de predare a limbii maghiare la școlile medii ale celorlalte naționalități, examinarea la orele de curs în limba maghiară, iar susținerea examenelor finale să fie făcută în fața unei comisii numite de guvern. În acest mod, textul legii încălca autonomia confesională, cu scopul vădit de deznaționalizare a tuturor nemaghiarilor. Contra proiectului de lege și-au spus cu hotărîre cuvîntul masele largi în adunări de protest. O asemenea adunare de protest contra legii menționate a fost convocată la Deva în luna martie 1883. În convocatorul lansat cu acest prilej, semnat, printre alții, de către cunoscuții fruntași ai luptelor pentru libertate națională și dreptate socială ale românilor hunedoreni, Francisc Hossu Longin, Lazăr Petco, Virgil Olaru, Ion Papiu, George Secula, se arată : „Subscrișii, în conînțelegere și unire cu mai mulți amici, am aflat de indispensabila trebuință a convoca o adunare a tuturor românilor din comitat în ziua de 10 martie 1883 stil nou, după amiază, ora 3, aici în Deva, pentru ca între marginile legii să găsim modalitățile eficace și măsurile corespunzătoare spre a întîmpina noul proiect de lege, pe care guvernul unguresc și camera din Budapesta se încearcă de nou a-l crea în contra existenței naționale, referitor la instrucțiunea din școalele medii, prezentat deja camerei : Dreptul aceea, cînd ne luăm voia a-ți atrage atențiunea asupra acestui momentos obiect, te invităm cu tot respectul să binevoiești a te prezenta negresit la acea adunare, în tot cazul marcabilă, și totodată a stărui atît la inteligența cit și la poporul de rînd din giurul dumneatale, să se prezinte în număr cit se poate de considerabil ; ca astfel să putem da, chiar și prin numărul participanților, însemnătatea cuvenită acestui act ce este a se săvîrși”⁵.

Participanții la adunarea de la Deva, din 10 martie, glăsuiau în rezoluția lor : „...Considerînd că principalul factor al prosperității și îndestulării fiecărui popor sau naționalitate este luminarea prin instrucțiune și știință ; Considerînd că instrucțiunea fiecărui popor este mai accesibilă către acela prin instrucțiune în limba sa maternă ; Considerînd că poporul și naționalitatea română din această patrie este conștientă de existența și demnitatea sa națională, ca popor autohton cu drepturi și naturale și legale, și că națiunea română de aici nu se va sinucide nicicînd părăsind sorgintea sa și timbrul său național genetic, pe care le-a păstrat între valuri și furtuni zdrobitoare și nimicitoare în interval de aproape 18 secole, apoi : Avînd în vedere că proiectul de lege chestionat vatămă eternul principiu de dreptate ca fiecare națiune să se poată instrui în limba sa maternă, căci firese, în școlile noastre românești dispozițiunea de a propune limba maghiară, a unui popor părtaş

⁴ Ibidem, fond Prefectura județului Hunedoara, dosar 10/1880.

⁵ Ibidem, fond Vicariatul greco-catolic Hațeg, dosar 187/1883, f. 16.

Episcopul Iuliu Hossu dă citire hotărârii Unirii tuturor românilor.

Cuvîntul adresat la Alba Iulia de către episcopul Miron Cristea către poporul din „Țara Hațegului”.

în patria comună, în limba sa genetică, ca disciplină de supraveghere dărimătoare, și ca calificarea institutorilor sau profesorilor în școlile noastre să nu se poată obține decât în institute și forme străine de sistemul nostru secular de până aici; ... Având în vedere că deși statul ar avea imperioasă datorie de a subsidia institutele românești de învățămînt din bugetul statului în proporțiunea contribuțiilor bănești solvite erariului public de patrioții români, totuși nici un singur institut de învățămînt românesc nu este nici măcar ajutat din partea statului, ci sîntem avizați a le susține abia și pe modestele noastre puteri; Având în vedere că prin proiectul de lege vedem voința de a surpa absolut existența noastră națională, dînd curs și dezvoltare liberă curentului sinistru din țară, înscăunat de fanatism pentru maghiarizarea a toată populația țării în mod nepatriotic și care este un atentat ce se comite condamnabil contra naționalității noastre; În fine, avînd în vedere că suprema condițiune a bunăstării și înfloririi patriei nu poate să condiționeze de la nemulțumirea absolută a unei populațiuni a patriei în număr de aproape de trei milioane de suflete, oricît de salutară ar părea aceea elementului astăzi domnitor, rasei maghiare genetice; În fața țării, în fața patriei pe care mult și cu dușoșenie o iubim și în fața lumii, contra acestei încălcări a civilizațiunii prin instrucțiune protestăm cu solemnitate”⁶.

Împotriva dominației politice, economice și a maghiarizării forțate a poporului român, burghezia și intelectualitatea română răspundeau prin acțiuni menite să ducă la ridicarea culturală a maselor, la dezvoltarea conștiinței lor naționale. În complexul de împrejurări ale perioadei la care ne referim se remarcă „Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român”, cunoscută sub denumirea prescurtată de „Astra”, menită a făuri în cultură ceea ce nu s-a putut cîștiga prin lupta armată și prin cea politică. „Astra” preia, continuă și dezvoltă ideea luptei pentru eliberarea națională a românilor transilvăneni, ea fiind de la început, așa cum spunea T. Cipariu, „... un razim naționalității române. Plămădită într-un timp de apărare politică, cînd popoarele aruncate la pămînt de puterea baionetelor tinjeau sub dominația unui absolutism aspru, dar deopotrivă pentru toți în asprimea sa, ea vestea zorile unor zile mai senine, visate și dorite de vînjoasa generațiune din anul 1848. Orice manifestare politică fiind pe atunci împiedicată, energia națională își caută și-si află alt cîmp de acțiune, un cîmp mai neted și mai mănos: cîmpul nesfîrșit și vecinic roditor al culturii”⁷.

Folosind legalitatea instituției, cei mai de seamă conducători ai „Astrei” au fost la vreme de trebuință și reprezentanți ai mișcării politice românești, susținînd, uneori cu grele sacrificii, interesele neamului. Adunările generale ale asociațiunii au constituit cele mai prielnice ocazii de manifestare. După cum se știe, acestea se țineau de fiecare dată în altă localitate, la ele luînd parte reprezentanți ai tuturor păturilor sociale românești.

De un deosebit prestigiu, alături de altele, s-au bucurat adunările generale care s-au ținut, începînd cu anul 1863, la Hațeg, la Deva, la

⁶ „Observatorul”, nr. 29 din 2/14 martie 1883, p. 66.

⁷ Andrei Birseanu, *La jubileu de 50 de ani al „Asociațiunii”*, în „Transilvania”, XLII (1911), nr. 4, p. 317.

Orăștie și la Baia de Criș. Spațiul nu ne permite să analizăm pe larg problemele dezbătute cu prilejul acestor adunări, în cele ce urmează limitându-ne a reproduce cuvîntul de deschidere rostit de cunoscutul luptător pentru drepturile românilor hunedoreni Francisc Hossu Longin, cu prilejul adunării generale a „Astrei”, care a avut loc la Deva în zilele de 27—28 august 1889: „Ce dulce, ce însuflețitor este momentul cînd fiii și fiicele aceluiași neam, încălziți de aceeași ardere, cuprinși de aceeași gânduri, se întrunesc cu dor și dragoste, ca să deie mărturie de setea ce au pentru înaintarea în cultura lor proprie. Unde poate fi o serbare mai înălțătoare decît cînd frații se întrec a se înrola sub mîndrul steag al culturii lor naționale! Un popor deștept și viguros de la natură, așezat de mii de ani într-o țară atît de frumoasă, precum este scumpa noastră țară, are drept să însătoșeze de cultură. Drept aceea, fiecare, oricît de muncit și de ar da de cele mai mari piedici, fiecare român are dreptul și datoria să alerge cu însuflețire acolo unde s-a ridicat stîndardul înaintării, stîndardul luminării. Adunarea noastră nu e nici înfiorătoare, nici nimicitoare de vieți și averi, ci ea țintește de a dezarma cu lumină, a rivaliza cu produse spirituale și a cuceri cu conștiința puterii sale intelectuale! Oștirea noastră nu rîvnește la comoara nimănui și știe să prețuiască agoniseala oricărui neam. Oștirea noastră cinstește pe toți cari luptă pe asemenea teren cu ea și se bucură de orice progres ce se face pe vastul cîmp al culturii. Oștirea noastră nu invidiază, nu dușmănește oștirile străine, dar aderă și apără cu bărbăție comorile ce le avem și ce le vom mai aduna în viitor. Sînt 30 de ani și mai bine de cînd oștirea noastră, pe al cărei steag a scris cu litere de aur: „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român” an de an străbate cu mindrie în mijlocul poporului român. Cită lumină a re-vărsat, cită bunătate a dus și ce progres a făcut o știe și țara, o știe și o simte fiecare român. Acest steag l-am adus aici în mijlocul vostru, iubiți frați și iubite surori, acest steag îl ridicăm azi și sub acest steag vă rugăm să vă înrolați cu toții, apoi veniți să chibzuim cum să-l putem ridica tot mai sus, cum să-l asigurăm urmașilor noștri mai cu temei și cum să ne înșirăm la munca ce ne așteaptă mai cu vrednicie”⁸.

Aceste fapte expuse dovedesc în mod pregnant că lupta împotriva regimului dualist a fost permanentă, înregistrînd perioade de avînt și uneori de incetinire. Ea s-a încadrat însă în marele val al luptelor de pe întinsul întregii Transilvanii, care a înscris o traiectorie mereu ascendentă, pînă la înlăturarea definitivă a jugului național.

RÉSUMÉ

L'auteur met en relief le fait qu'après 1867, quand on a installé le régime dualiste autrichien-hongrois, les habitants de la Transylvanie ont été dépourvus de leurs droits les plus essentiels et ont été soumis à une sévère exploitation et oppression nationale. Après que la loi pour l'annexion de la Transylvanie à l'Hongrie a été ratifiée, on a donné d'autres lois aussi, par lesquelles on préconisaient des nouvelles mesures pour interdire l'emploi de la langue roumaine dans les écoles confessionnelles, réduire l'autonomie ecclésiastique, organiser de nombreux procès etc. Faisant usage des extraits de certains documents représentatifs, l'a-

uteur met en évidence que, dans sa politique oppressive de refus vis-à-vis les droits des nationalités, l'administration autrichienne-hongroise s'est confrontée avec la ferme opposition des communautés roumaines de la région de Hunedoara.

SUMMARY

The author underlines the fact that after 1867, when the dualistic Austro-Hungarian regime was set up, the inhabitants of Transylvania found themselves deprived of the most elementary rights, being subject to an increased national exploitation and oppression. After the aprobation of the law by which Transylvania was incorporated to Hungary, some other laws were issued which stipulated new measures in order to prohibit the use of the Romanian language in confessional schools, to diminish the ecclesiastical autonomy, to organize numerous trials etc.

By using excerpts from some illustrative documents, the author emphasizes that the Austro-Hungarian governors' oppressive policy of rejection for the rights of the nationalities had to face the steadfast opposition of the Romanian communities from Hunedoara county.